Agnieszka Gajda¹

**Sprawozdanie. XX Międzynarodowy Kongres Europejskiego
i Porównawczego Prawa Konstytucyjnego *Development
of Constitutional Law through Constitutional Justice:
Landmark Decisions and their Impact on Constitutional
Culture*, Gdańsk, 20–23 września 2018 r.**

Ponad dwadzieścia lat temu powstała inicjatywa zorganizowania cyklicznego, międzynarodowego kongresu poświęconego tematyce prawa europejskiego i porównawczego prawa konstytucyjnego. Z prośbą o udział w zorganizowaniu jubileuszowego, dwudziestego kongresu, pomysłodawca tej inicjatywy – prof. Rainer Arnold z Uniwersytetu w Ratyzbonie zwrócił się do prof. Andrzeja Szmyta z Uniwersytetu Gdańskiego. Ustalono, że kongres odbędzie się w dniach od 20 do 23 września 2018 r. w Gdańsku, a współorganizatorami tego wydarzenia będzie ze strony niemieckiej Uniwersytet Ratyzboński reprezentowany przez prof. R. Arnolda, a ze strony polskiej Uniwersytet Gdański reprezentowany przez prof. A. Szmyta oraz dr Annę Rytel-Warzochę. Organizatorzy zgodnie uznali, że właściwym dla jubileuszowej konferencji tematem, będzie wpływ najważniejszych orzeczeń wydawanych przez europejskie sądy konstytucyjne na rozwój prawa konstytucyjnego i konstytucyjnej kultury prawnej. Zdecydowali się nadać Kongresowi tytuł: *Development of Constitutional Law through Constitutional Justice: Landmark Decisions and their Impact on Constitutional Culture*.

¹ ORCID:0000-0003-1348-174X, doktor, Katedra Prawa Konstytucyjnego i Instytucji Europejskich Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Gdański, E-mail: gajda_a@wp.pl.

Jubileuszowy Kongres budził duże zainteresowanie. Ostatecznie udział w nim wzięli najwybitniejsi przedstawiciele międzynarodowego środowiska akademickiego oraz sędziowie sądów konstytucyjnych z Albanii, Białorusi, Chorwacji, Czarnogóry, Francji, Gruzji, Hiszpanii, Kosowa, Litwy, Luksemburga, Maroka, Mołdawii, Niemiec, Norwegii, Republiki Czeskiej, Rumunii, Słowacji, Szwecji, Turcji, Ukrainy, Włoch oraz oczywiście z Polski. W sumie Kongres zgromadził ponad 60 uczestników.

21 września 2018 r. w sali konferencyjnej Hotelu Hanza położonego w samym centrum gdańskiej starówki nastąpiło uroczyste otwarcie Kongresu. Gości, w języku angielskim, który stanowił oficjalny język Kongresu, przywitali: Prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego prof. Piotr Uziębło oraz Prorektor Uniwersytetu Gdańskiego prof. Anna Machnikowska. Następnie głos zabrał Prezydent Miasta Gdańska Paweł Adamowicz, który podkreślając głęboką potrzebę dyskusji na temat znaczenia orzecznictwa sądów konstytucyjnych naświetlił obecne problemy, z którymi spotyka się trzecia władza w Polsce. Po tym wystąpieniu indywidualnie wszystkich uczestników Kongresu przywitał prof. R. Arnold.

Merytoryczną część obrad rozpoczęły dwa wykłady inauguracyjne. Pierwszy, nt.: *Constitutional Court of Poland – 1996–2016* wygłoszony został przez prof. Lecha Garlickiego. Został on poświęcony nie tylko historii polskiego Trybunału Konstytucyjnego, ale przede wszystkim znaczeniu jego orzecznictwa dla rozwoju polskiego prawa i kształtowania zasad demokratycznego państwa prawnego, w tym dla rozwoju praw człowieka w Polsce oraz integracji Polski z Unią Europejską. Drugi, nt.: *Evolution of constitutional law through jurisprudence: the example of Germany* wygłoszony został przez prof. R. Arnolda. Na przykładzie konkretnych orzeczeń Profesor podkreślił istotne znaczenie niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego dla kształtowania się prawa konstytucyjnego i zasad ustrojowych w Niemczech. Treść obu wykładów zainspirowała słuchaczy do przemyśleń, którymi w dalszej części obrad w formie dyskusji dzielili się uczestnicy Kongresu.

Po przerwie kawowej obrady kontynuowane były w dwóch odrębnych panelach. Pierwszemu panelowi, przeznaczonemu dla uczestników angielskojęzycznych, przewodniczył prof. Dainius Žalimas, prezes Sądu Konstytucyjnego Republiki Litewskiej. Drugiemu panelowi, w którym uczestnicy porozumiewali się w j. francuskim, przewodniczyła prof. Constance Grewe, pełniąca w prze-

szłości funkcję Zastępcy Prezesa Sądu Konstytucyjnego Bośni i Hercegowiny, a obecnie wykładowca na Uniwersytecie w Strasburgu. Po uroczystym obiedzie w Hotelu Hanza obrady kontynuowane były w trzecim panelu, którego językiem przewodnim był j. angielski. Do przewodniczenia temu panelowi zaproszony został Alexandru Tănase, były Prezes Sądu Konstytucyjnego Mołdawii. Kolejnego dnia uczestnicy Kongresu zostali zaproszeni na obrady do sali wykładowej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie zostali uroczyście przywitani przez Dziekana tego wydziału prof. Jakuba Stelinę. Tego dnia przewodnictwo obrad zostało powierzone prof. L. Garlickiemu.

Wygłoszone w czasie dwóch dni obrad wystąpienia stanowiły inspirację do głębokiej refleksji, stały się przyczynkiem do ożywionej dyskusji oraz wymiany doświadczeń, którymi przedstawiciele różnych państw dzielili się, podkreślając nie tylko liczne sukcesy sądownictwa konstytucyjnego, ale również problemy, z którymi musi się ono mierzyć. Wskazywano, że w wielu państwach problemy, z którymi spotykają się sędziowie sądów konstytucyjnych w swojej działalności orzeczniczej są zbieżne. Podkreślano, że istnieje ogólnoeuropejska potrzeba podejmowania wszelkich wysiłków w celu zachowania niezależności i niezawisłości trzeciej władzy.

Po zakończeniu części merytorycznej Kongresu, której podsumowania podjął się prof. R. Arnold uczestnicy Kongresu zostali zaproszeni do wzięcia udziału w bogatym programie turystyczno-rekreacyjnym. Obejmował on zwiedzanie wraz z przewodnikiem najważniejszych atrakcji Starego Miasta w Gdańsku, w tym Dworu Artusa. Goście mogli również wysłuchać koncertu prezentującego słynne XVIII-wieczne organy w Archikatedrze w Gdańsku-Oliwie. Następnie uczestnikom zaproponowano zwiedzanie Europejskiego Centrum Solidarności. Dzięki tym wszystkim atrakcjom mogli oni poznać historię miasta Gdańska i polską kulturę.

Wysoki poziom merytoryczny wystąpień oraz dyskusji, które miały miejsce w trakcie Kongresu, ubogacający kontakt z sędziami sądów konstytucyjnych wielu państw europejskich i przedstawicielami wielu ośrodków uniwersyteckich, jak również bogaty program artystyczno-turystyczny zapewniony przez organizatorów Kongresu, w szczególności przez prof. A. Szymta oraz dr A. Rytel-Warzochę sprawiają, że z całą pewnością czas spędzony w Gdańsku pozostanie na zawsze w pamięci jego uczestników jako wydarzenie szczególne i ważne, zarówno dla nauki jak i praktyki prawa konstytucyjnego.